

Retkeilijän autiotuvat

Karttakeskus lokakuu 2012

Kerään tähän pdf-dokumenttiin otteita kirjan arvosteluista eri lehdissä. Arviot ovat aikajärjestyksessä, tuorein ylinnä ja vanhin alinna. Tilanne 7.8.2014.

www.iki.fi/jel/at/kirjat.htm

retkipaikka.fi 30.7.2014

Ainutlaatuista kulttuuriperintöä tiiviissä, mutta painavassa paketissa

Retkeilijän autiotuvat on reilut parisataa sivua käsittävä opus, joka esittelee yli 400 yöpymiskelpoista kämpppää ja kammia. Näiden lisäksi käydään läpi yli 100 entistä autiotupaa kohtaloineen.

Alkujaan kirjan julkaisu meni allekirjoittaneelta hieman ohi, koska mielsin autiotuvat ennen kaikkea pitkien vaelluksien palvelijoiksi ja siten ei aivan Retkipaikan sen hetkiseen ydinaihepiiriin kuuluvaksi. Sittemmin sain kirjan käsiini ja tulin toisiin aatoksiin.

Kuten edellä totesin, esittelee kirja yli 500 paikkaa. Niihin jokaiseen liittyy koko joukko tarinoita ja rikas historia. Oikeastaan koko autiotupien tarina kytkeytyy tiiviisti myös suomalaisen retkeilyn historiaan. Se, jos mikä on Retkipaikkaa. Tuon oivaluksen jälkeen luin kirjaa entistä suuremmalla innolla. Ja mikäs oli lukiessa, osaavalla ja asiansa tuntevalla otteella toimitettu teos oli ilo ottaa käsiin kerta toisensa perään.

Onnistunut lopputulos ei ole sattumaa. Suomalaisissa outdoor-toimittajissa on kaksi herraa, jotka ovat kunnostautuneet ylitse muiden: Jouni Laaksonen ja Joel Ahola. Kun nämä kaksi herraa yhdistivät voimansa, on tulos sen mukainen.

Jokaisesta autiotuvasta kerrotaan kaikki olennainen mukaanlukien varustelu, koko sekä sijainti – niin koordinaateilla kuin karttaliitteessä. Samoissa kansissa esitellään niin Metsähallituksen tuvat kuin muutkin erämaiden avoimet kämpät. Lista

Tiede-lehti heinäkuu 2013

Muuallakin kuin Pohjoismaissa on syrjäseuduilla jonkin verran kenen tahansa käytettävissä olevia, ilmaisia tupia retkeilijän iloksi ja turvaksi. Ruotsissa ja Norjassa ulkoilijat nauttivat samanlaisista jokamiehenoikeuksista kuin meilläkin, mutta suurin osa naapurimaidemme eräkämpistä on lukollisia varaustupia.

Pohjois-Suomen erityispiirre on vuosisatojen mittaan pitkien välimatkojen takia syntynyt verkosto “lyhytaikaiseen oleskeluun tarkoitettuja

kattaa autiotuvat, päivätuvat, varaustuvat, vuokratuvat, tulistelutuvat, kammit, kamiinalliset kodat sekä saunat – kaikki koordinaatteineen. Kyllä näistä löytyy.

Oppaan tiedot auttavat yhtäläillä tunturikeskusten päiväretkelijöitä kuin poluttomien erämaiden kulkijoita. Ohjeet tupaelämään ovat erittäin tervetullutta tietoa kaikille, jotka ottavat vasta ensi askeleaan autiotupien maailmassa. ”Minä olin täällä ensin” tarkoittaa – onneksi – jotain muuta kuin kaupunkikeskuksissa. Ehkäpä jokaiselle suomalaiselle, varsinkin vuosikaudet vain suurimmissa kaupungeissa viettäneille, tekisi hyvää elää elämästään vähintään muutama viikko autiotupaelämää.

Tarinat tupien historiasta ja kämppien tapahtumista sekä vieraskirjamerkinnot ja päiväkirjaotteet vievät lukijan syvälle autiotupien ja retkiseutujen elämään ja elämyksiin. Kirjassa syvennytään myös autiotupien alkuperäisiin käyttötarkoituksiin savotta- ja uittokämpistä palovartijan majoihin, kalasaunoista hillakammeihin ja kultakämpistä kirkkotupiin – kummitusjuttuja unohtamatta.

Kirjan kaikkein suurimmaksi meriitiksi nostaisin juuri ainutlaatuisen rakennus- ja kulttuuriperinnön dokumentoinnin. Retkeilijän autiotuvat varmistaa, että vähintäänkin faktat ja muistot säilyvät tuleville sukupolville. Ja varmasti enemmänkin, tämän teoksen jälkeen autiotupakulttuurin näkee uudella tavalla ja houkuttelevana. Emme kaipaa prameita mökkejä sähköllä ja leluilla. Yksinkertaisissa perusasioissa on kaikki mitä ihminen tarvitsee.

kämppiä, joihin ei voi tehdä paikkavarauksia”. Näin Jouni Laaksonen ja Joel Ahola autiotuvan määrittelevät.

Retkeilijän autiotuvat on erätravellerin Lonely Planet. Laaksonen ja Ahola esittelevät yli 400 Pohjois-Suomen autiotupaa, joista lähes kaikilla he ovat itse käyneet. Tuvista on perustiedot, monista myös valokuvia ja jopa otteita vieraskirjasta. Mukana on tietoa tupien kulttuurihistoriasta ja tupaetiketti.

Retki-lehti 3/2013

Eräkämpät yksissä kansissa

uusi autiotupakirja on jokaisen erävaeltajan perusteos, joka kertoo paitsi yli 400 kämpän sijainnin ja kunnon, myös paljon niihin liittyvää kulttuuri-historiaa ja käyttäytymisohjeita. Tämän avulla on

Suomen luonto 1/2013

Autiotupa tästä läheltä

Monipuolisesti kuvitettua *Retkeilijän autiotuvat* -opasta (Karttakeskus 2012) lukee kuin tuhtia hotelliesitettä. Jouni Laaksosen ja Joel Aholan laatimassa oppaassa esitellään yli 400 yöpymiskelpoista kämppää ja kammia. Lisäksi kerrotaan noin 100 entisen autiotuvan kohtalosta; kuvisakin näkyvät täysin palvelleet, jo romahtaneet autiotuvat.

Kirjassa on myös mielenkiintoisia artikkeleita

Mondo 1/2013

Kämpä metsässä

Lähdössä retkeilemään, mutta yö teltassa ei houkuta? Yövy autiotuvassa.

Jouni Laaksosen ja Joel Aholan *Retkeilijän autiotuvat* esittelee Pohjois-Suomen tupia. Mukana

Erä-lehti 14/2012

Vuodeksi tupaan

Onkohan maailmassa toista kolkkaa, jossa voisi asua yhteen putkeen pitkälle toista vuotta ilmaiseksi ja viettää jokaisen yön eri katon alla? Suomessa voi.

Retkeilijän autiotuvat -kirja kattaa lähes puolen Suomen kokoisen alueen. Sisälle jää 400 yöpymiskelpoista kämppää tai kammia.

Kuukkeli-lehti noin 14.12.2012

Autiotuvat yksissä kansissa

Retkeilystä paljon kirjoittaneet Jouni Laaksonen ja Joel Ahola yhdistivät voimansa ja julkaisivat syys-talvena Karttakeskuksen kustantamana kirjan *Retkeilijän autiotuvat*.

Sadoilla autiotuvilla käyneet kirjoittajat esittelevät kattavasti Pohjois-Suomen autiotuvat. Kirjan alussa on vajaan 30 sivun osio, jossa vastataan kysymykseen, mikä autiotupa on, kerrotaan autiotupien historiasta ja kerrataan kulkijan käskyt. Kirjan lopussa on karttoja, joissa sama alue on jaettu 14 kartalle A-M.

Jokaisen tuvan esittely alkaa tiiviillä paikkatietoosiolla. Esimerkiksi Aakenuksen Pyhäjärven autiotuvasta kerrotaan seuraavasti: päivätupa, 6 h, takka, kartat C ja G. WGS84, N 67,6792°, E 24,3759°.

Koordinaattitietojen jälkeen kerrotaan, että sen

helppoa ja mielenkiintoista suunnitella tulevia vaelluksia.

Kirjoittajat ovat kiistatta maan parhaita autiotupa-asiantuntijoita, jotka viettävät huomattavan osan vuodesta tuvilla retkeillen.

tupien historiasta ja alkuperäisestä käytöstä. Tupakan käyttö, kullankaivuu, hillastaminen sekä raja- ja metsänvartiointi liittyvät autiotupien varhaisvaiheisiin. Nyt niiden kamiinoiden lämmössä voivat lelutella retkeilijät. Autiotuvat tarjoavatkin kodin erämaassa. Jos ei sitten satu kummitusten valtaamalle tuvalle. Sellaisistakin tässä mainiossa oppaassa kerrotaan. Pohjoisen tupien lisäksi kirjassa on oma lukunsa etelän autiotuvista sekä tuvista maailmalla.

on hyödyllisiä neuvoja ja tupien historiaa. Teos on selkeä, ja retkelle lähtevät saavat haluamansa tiedon helposti. Kuvat elävöittävät tietosanakirjamaista kokonaisuutta. Teos saa plussaa sujuvasta tekstistä. Parasta ovat esittelyihin napatut alkuperäiset vieraskirjamerkinnot.

Näkymä suomalaisen autiotupaverkostoon on huima. Samalla avautuu vinha historiallinen perspektiivi koko autiotupakulttuuriin, johon jokainen kävijä jättää oman puumerkinsä.

Autiotupien tulevaisuus on suurelta osin retkeilijöiden käsissä. Rahaakin tarvitaan, yhteiskunnallisia arvovalintoja. Niitäkin retkeilijät tekevät, äänestämällä.

on rakentanut Kittilän hoitokunnan Järvisuvannon työmaa kalanpyytäjien tukikohdaksi vuonna 1940. Sota-aikana kalastajat saalistivat 30 verkolla siikaa, ahvenia ja haukia työmaiden ruokakunnille. Kämpä on peruskorjattu vuonna 1962, jonka jälkeen se on ollut autiotupana.

Esittelytekstit vaihtelevat, sillä osasta autiotuvista on vain lyhyet tiedot, kun taas toisista kerrotaan laajemmin ja lainaillaan tuvan vieraskirjasta tai tekijöiden omista päiväkirjoista.

On selvää, että tekijöillä on paljon annettavaa aloittelevalle retkeilijälle, mutta sopii kirja kokeillekin. Toimitukseen tullut arvostelukappale katosi heti innokkaan retkeilijän hoteisiin tulevien retkein suunnitteluun. Itse koen olevani aloittelijan ja kokeneen välimaastossa, ja luulin tuntevani ainakin Ylläksen alueen hyvin, mutta Pyhäjärven autiotuvan historia oli kuitenkin minulle uutta.

Ilkka 30.11.2012

Pohjoisen autiotuvat esitellään oppaassa

Retkeilijän autiotuvat on jatkoa vuonna 2002 ilmestyneelle autiotupakirjalle. Uusimmassa oppaassa tekijät esittelevät yli neljäsataa yöpymiskelpoista tupaa Koillismaan korkeudelta Utsjoelle asti.

Autiotuvan perusolemus käyttäytymissääntöineen on säilynyt sata vuotta samanlaisena, vaikka vanhoja tupia on hävinnyt ja uusia rakennettu.

Latu ja polku 6/2012

Autiotupien Lonely Planet

Lonely Planet on reppumatkaajille suunnattu, maailmankuulu matkaopas. Karttakeskus julkaisi sopivasti isänpäivän alla Jouni Laaksosen ja Joel Aholan koostaman monipuolisen oppaan Suomen autiotuvista – "Lonely Planetin" kairan kulkijoille.

Isänpäivä tarjosikin hyvän syyn tutustua uutuu-teen nojatuolissa.

Retkeilijän autiotuvat ei ole vain tupaluettelo, vaan kokonaisvaltainen paketti Pohjois-Suomen autiotuvista, tupakulttuurista ja historiasta.

Kirjaa lukiessa huomaa, että autiotuvilla on

Retkeilylehti outa.fi 2/2012

Jouni Laaksosen ja Joel Aholan uusi opaskirja *Retkeilijän autiotuvat* on hieno kirja. Kirjoittajat ovat tehneet uskomattoman, vuosia kestäneen työn koostessaan suuren materiaalin. Kirjassa esitellään noin 400 pohjoisessa Suomessa sijaitsevaa autiotupaa, kotaa tai kammia ja niistä sijainti, koko, laatu, varustus ja koordinaatit. Mutta kirjassa on paljon muutakin: autiotupien historiaa, tupiin liittyvää kulttuurihistoriaa sekä tupiin, retkeilyyn, toimeentuloon ja elämään liittyvää tietoa. Autiotupiahan on rakennettu retkeilyn tarpeiden lisäksi esimerkiksi poronhoitoa, metsästystä, kalastusta, metsätöitä, rajojen vartiointia, kullankaivuuta, hillastamista, heinäkorjuuta ja kirkko- ja muita matkoja varten. Näitä Laaksonen ja Ahola käsittelevät kirjan tietolaatikoissa. Kirjoittajien omat kokemukset, kirjallisuuslainaukset ja vieraskirjojen tekstit virittävät lukijaa autiotuvan tunnelmaan.

Kirjassa on valtava määrä tietoa ja asiaa, mutta

Retkeilijää autiotupaopas palvelee monella tavalla. Kämppien esittelyn yhteydessä kerrotaan myös tupiin liittyviä tarinoita. Runsaat päiväkirjaotteet retkeilijöiden merkinnöistä ja monipuolinen kuvitus elävöittävät kirjan antia.

Teoksen loppuun liitetty kartasto osoittaa oivallisesti tupien paikat ja auttaa vaellusten suunnittelemista.

Opas on pyritty saamaan kooltaan mukaan otettavan kevyeksi.

myös oikeasti käyty. Liian usein oppaat on koottu googlaamalla ja kuntien matkailuneuvontaan soittamalla. Toinen huomio tai pikemminkin ihmetyksen aihe on, miten näissä kaikissa on ehditty käymään. Esiteltyjä tupia on kuitenkin 400.

Laaksosen ja Aholan kirjaa voi suositella lämpimästi niin kokeneelle kuin aloittelevallekin retkeilijälle. Opas on selkeä ja helppokäyttöinen, joten toivoisi, että moni ensikertalainen tarttuisi siihen rohkeasti ja aloittaisi ensimmäisen kämppävaelluksensa suunnittelun.

virheitä en huomannut, työ on ollut huolellista.

Autiotuvat-kirjassa on kaikki, mitä yhdessä kirjassa aiheesta voi olla, myös katsaus tulevaisuuteen ja eräiden muiden maiden käytäntöihin. Laaksonen ja Ahola puolustavat nykyistä maksuttomien, vaatimattomien ja avointen tupien ainutlaatuista perinnettä. Kirja sopii erinomaisesti niin aloittelevan kuin kokeneenkin retkeilijän retkien ja vaellusten suunnitteluun ja muutenkin luettavaksi.

"Autiotuvat omalta osaltaan ylläpitävät ison ihmisjoukon luontosuhdetta. Erämaassa on tultava toimeen omin neuvoin – supermarkettien eineshyllyt, mikroaaltouunit, vesihanat, vesivessat ja television keinotodellisuus ovat kaukana. Vaelluksella eletään helposti viikko ilman sähköä ja moottorivoimaa. Autiotuvalla elämä on aitoa ja elämän perusasiat selkenevät: joka päivä on saatava ruokaa, juomaa, lepoa ja lämpöä. Sopivasti liikuntaa, kauniita maisemia ja hyvän ystävän seuraa siihen mausteeksi. Mitä muuta ihminen kaipaa?"